

Första läsningen: **Syr 15:15-20** (*Han har inte befallt någon att leva gudlöst*)

Vi säger ofta: "Jag kunde inte annat än synda, det bara blev så". Men sanningen är obekvämt: vi *har* ett ansvar. Eld och vatten, synd och dygd, har Gud ställt framför oss. *Räck ut din hand efter vilket du vill* (v. 16). Håll dig nära Gud, då orkar du välja rätt.

Andra läsningen: **1 Kor 2:6-10** (*Vi förkunnar Guds hemlighetsfulla vishet, bestämd att leda oss till härlighet*)

De "andligt fullvuxna" (v. 6; jfr 3:15; Kol 4:12) är prövade kristna. De har insett sina begränsningar. I en värld av övermod och arrogans (som de kristna i Korinth var smittade av) har de "gått in i väggen": nu vet de att *korset*, inte den egna duktigheten uppenbarar Guds kraft. Vi knäböjer under Jesu kors och ber om hjälp att hantera allt: strider och onda ord, sårbarheten i kärlekslivet, smärtan över social utsatthet eller förnedring... Vi finner en märklig frid i korsets skugga. Paulus talar om *vishet*. I v. 9 citerar han en okänd text som kanske gått förlorat, eller så är det Jes 64:4 i fri form.

Evangelium: **Matt 5:17-37** (*Det blev sagt till fäderna – men jag säger er*) (Alternativ, kortare läsning: Matt 5:20-22a, 27-28, 33-34a, 37)

Uttrycket "Jag säger er..." (v. 20, 22, 28, 32, 34 m.m.) motsvarar profeternas ord: "Så säger Herren..." Guds Son är den rätte att tolka Guds lag. Nya testamentet motsäger INTE Gamla testamentets bud. Jesus ville *uppfylla* dem (förnya och fullkomna dem). Detta är något annat och mer än att bara "lyda" lagen i rent formell mening.

Jesu positiva syn på Mose lag oroar en del kristna som starkt betonar den kristnes "frihet från lagen" som Paulus verkade för (Gal 2:15 f; Rom 3:21-31). Men Paulus markeringar mot lagen handlade främst om synen på *omskärelse*, den fysiska kontrollmarkör som angav att en man formellt tillhörde Guds folk. Men det temat tas inte upp i Matteus bok. Bergspredikan handlar om den *inre etiska grund* som måste byggas på Gud och ges företräde framför yttre människoskapade bruk. Inte heller Paulus ville rakt av avskaffa lagen. Han citerar den gärna när han beskriver den kristnes uppgifter (t.ex. Rom 13:8-10). Jesus står inte i motsats till Paulus.

V. 20: Vi ska inte bli mer fariseiska än de nitiska fariseerna, men vi ska förverkliga lagens andemening som är **kärleken till Gud och medmänniskan** – nitiskt! Hur? Det visar Jesus här i dagens evangelieläsning där han med stor auktoritet utlägger två av tio Guds bud, det femte och det sjätte. *Katolska kyrkans katekes* kommenterar också dessa bud (nr 2258-2400; jfr även synen på "lagen" i nr 1961-1974).

Allt måste förstås med kärleken som grund. Så här:

På grund av Guds kärlek kan en kristen inte nöja sig med att avstå från att mörda (v. 21 f). Vi måste även hålla vreden och tungan i schack – de ska inte få makt över oss så att vi önskar ont mot någon (jfr Ords 18:21; Jak 3:1-12). Även inom judisk tradition betonas detta. När man har en ond konflikt är det bättre att inte gå till mässan direkt utan först söka försoning (v. 23 f). Det judiska rättsväsendet – som Matteus läsare var väl bekanta med – illustrerar i v. 21-22 Guds dom. Det tidsbegränsade straffet som nämns i v. 25-26 leder tanken till den verklighet efter döden som vi katoliker kallar för **skärselden** (se *Katolska kyrkans katekes*, nr 1030-1032). Där ska de obotfärdiga bittert ångra *varje onyttigt ord* (Matt 12:36-37). Värre blir det i v. 22: där hotar Jesus med **helvetet** för den som kallar någon för *raka*, vilket ungefär betyder *en gudlös narr*: man tror att man står på Guds sida och kan skratta ut någon annan som inte är lika ”helig”. Från en sådan arrogant position kan man inte hoppas på frälsning. Den går inte ihop med Guds kärlek till de misslyckade.

På grund av Guds kärlek kan en kristen inte nöja sig med att bara avstå från fysisk otrohet (v. 27f). Redan intentionen, öppenheten för äktenskapsbrott, att leka med tanken, att gärna vistas i miljöer som ger tillfällen till denna synd, måste motarbetas (jfr Rom 3:22; Syr 23:4-6; 26:10-12). Tänk på hur du tittar och lyssnar på och skämtar med någon av motsatt kön. Innan du vet ordet av det står du där och flörtar hejdlöst. ”Öga” och ”hand” (v. 29-30) står för ”planering” och ”handling”. Sund kyskhet börjar mentalt: jag vill inte ha att göra med något som leder till synd. ”Ögat” kan även vara någon som påverkar dig och ”högra handen” en kollega på jobbet. Markera mot båda två om de lockar dig till synd. Vad som helst hellre än kränka Guds bud! *Riv ut* (v. 29) internetuppkopplingen, *hugg av* (v. 30) ditt drogmissbruk. Ett äkta kristet liv kräver stor beslutsamhet och konsekvens med prioriteringar.

På grund av Guds kärlek, som har fogat samman man och kvinna för att de inte ska skiljas åt (Matt 19:6), avvisar Jesus att man kastar ut varandra. ”Otukt” i v. 32 avser förmodligen äktenskap med allt för nära släktingar (jfr 3 Mos kap. 18), vi katoliker talar om olika sorters ”ogiltigt ingångna äktenskap” (se *Katolska kyrkans katekes*, nr 1625-1629). Även om man skulle tolka uttrycket som ”otrohet” eller ”okyskhet” kan det inte läses som att det vore fritt fram att *upplösa* ett kristet ingånget äktenskap, men *separation* kan behövas (jfr 1 Kor 7:11; se undantaget där i v. 15-16 när Paulus tillåter att man skiljer sig från en icke-kristen partner som vägrar fortsätta samlivet).

På grund av Guds kärlek ska vi undvika denna världs falskhet, som gör att människor vill ta till eder för att bli trodda (v.33f; jfr Jak 5:12). Guds ord är sanning och det ska dina ord också vara. Fariseerna undvek att svära vid Gud genom att i stället nämna ”himlen”, ”Jerusalem” o.s.v. Detta avvisar Jesus här som hyckleri. Jesu förbud mot eder tolkas av kyrkan – liksom av Paulus (2 Kor 1:23; Gal 1:20) – inte absolut. I vissa lägen ger eder mening (se *Katolska kyrkans katekes*, nr 2153-2154). Det betyder inte att vi godtar ”gråzoner för smålögner” när man inte svär. Tvärtom.

MÅNDAGEN I 6 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **1 Mos 4:1-15, 25** (*Kain överföll sin broder Abel och dräpte honom*)

I begynnelsen var brodermordet. Kan Kristi frälsande död på korset förutsägas tydligare än i ur-broderens, fåraherden Abels död, han vars offer behagade Gud? Jorden har öppnat sin mun och tagit emot Abels blod (v. 11). En dag ska den ta emot Guds Sons blod, som dock inte ropar på hämnd utan utverkar försoning. V. 10: Guds smärta hörs i frågan till Kain: ”Vad har du gjort?” Så frågade han en gång Kains fader: ”Var är du?” (1 Mos 3:9). Frågorna pekar utåt, bort från boken, till läsaren. Skaparen vill tala med dig, förlåta och rädda. Han skyddar både Adam, Kain och dig.

Evangelium: **Mark 8:11-13** (*Varför vill detta släkte ha ett tecken?*)

Att kräva ett tecken (under) är samma sak som att bekänna att man *inte* tror. Eller man vill övertygas genom yttre saker, få en formell garanti, inte genom ett inre steg av tillit. Men Gud vill ha vårt hjärta, inte tvinga någon till att motvilligt erkänna hans Son. Jesus vill inte skrämman med ett himmelsfyrverkeri som vid Sinai berg (2 Mos kap 19). Mirakel hjälper sällan mot otro – de kan alltid bortförklaras, till och med som djävulens verk, så som vi ser i Mark 3:22. Därför lämnar Jesus dem. Samtalet leder ingen vart. Så ska även vi droppa samtal när vår tro ifrågasätts av personer som inte är redo att ta till sig vad vi säger eller är beredda till seriös diskussion av existentiella frågor. Fariseerna i denna scen ville *sätta honom på prov* (v. 11) – så beskriver Markus också djävulens frestelser av Jesus i Mark 1:13. De kom inte ens för att se tecken, de ville se Jesus misslyckas. Kanske några hade lite god vilja och ville ge Jesus en ”sista chans” men när han bara gick därifrån blev han för dem en förlorare. Deras grundmisstag var att ha allt för låsta föreställningar om hur Gud bör bete sig. Så missade de *Guds besök* (Luk 19:44).

”Här är jag, här är jag!” sade jag till ett folk som inte åkallade mitt namn. (Jes 65:1)

TISDAGEN 14 februari: KYRILLOS och METHODIOS, Europas skyddspatroner, fest

De heliga KYRILLOS och METHODIOS är skyddshelgon för hela Europa. De två grekiska bröderna missionerade på 800-talet bland de sydslaviska folken, vars språk de behärskade, och med stöd av påven i Rom. Många ansåg att gudstjänst endast skulle firas på något av de tre ”heliga” språken som funnits på Jesu kors, hebreiska, latin och grekiska (Joh 19:19-20), men bröderna stod på sig – de införde gudstjänst på sydslavernas eget språk och konstruerade det glagolitiska alfabetet, som blev förlaga till den kyrilliska skriften som används i Ryssland, Ukraina, Bulgarien, Serbien och Montenegro. Kyrillos översatte också Bibeln. Hans grav finns i kyrkan San Clemente i Rom. Methodios vigdes till biskop av påven och ligger begravd i Velehrad i Tjeckien. Deras mission bar rika frukter. De heliga bröderna blev, liksom vännerna Paulus och Barnabas, till *ljus för hedningarna* (Apg 13:47). Jesus hade instruerat de lärjungar han sände ut att de skulle äta

det som sätts fram (Luk 10:8): missionärer ska bli en del av den kultur de vill i dialog med. Därför också dela deras språk. Gud vill bli förstådd och tillbedd av alla folk – och han vill använda oss, dig och mig, som sina tolkar. Bröderna är ekumeniska förebilder och påminner om att kristendomen på vår kontinent andas med två lungor (enligt den helige Johannes Paulus II), den östliga och den västliga traditionen.

Särskilda läsningar denna dag: Apg 13:46-49 och Luk 10:1-9

ONSDAGEN I 6 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **1 Mos 8:6-13, 20-22** (*Han såg att marken var fri från vatten*)

Gammalorientalska religioner kände till Noafiguren långt innan Bibeln blev till. Kanske bevarar den minnet om en gigantisk flodvåg när Medelhavet steg och tog sig genom Bosporen ca 5600 f.Kr. Noa kan ha funnits, även om vi inte kan spåra honom. Bibelns version understryker **Guds goda vilja**, att vi får en ny chans. **Dopets sakrament** låter oss ”födas på nytt” genom vatten. En hälsning från Gud: *Du är Noa.*

Evangelium: **Mark 8:22-26** (*Mannen var botad och såg allting tydligt*)

Steg för steg får den blinde sin syn tillbaka. Även trons väg till insikt går steg för steg. Denna berättelse finns bara hos Markus och har en nyckelfunktion. Härifrån fram till Mark 10:52 sker en kursändring, ett mellanspel som inramas av två episoder där en blind botas. I detta avsnitt förutsäger Jesus tre gånger sitt lidande (Mark 8:31-33; 9:30-32; 10:32-34) – varje gång utan att möta förståelse. Det är som att Jesus leder lärjungarna vid handen tre steg upp för trappan till ett osynligt högaltare – platsen där hans identitet som **lidande Frälsare** ska bli synlig för världen: **korset**, hans kungatron. Att vara lärjunge till denna Messias, förklarar Jesus, betyder att vara beredd att riskera sitt liv som han. Jesus vill öppna Petrus ögon för allt detta, men det kommer att ta tid. Som extra hjälp ska Petrus, Jakob och Johannes få se en glimt av Messias härlighet på berget (Mark 9:2-13). Hela gruppen förvarnas mot kommande intriger, förförelser, habegär och statustänkande – även dessa mörka sidor är något kyrkans blivande ledare ska kunna SE och känna igen.

Jag gav dem mina bud och lärde dem mina stadgar. (Hes 20:11)

TORSDAGEN I 6 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **1 Mos 9:1-13** (*Min båge sätter jag i skyn, den skall vara tecknet till förbundet mellan mig och jorden*)

Våldets värld gick under. Vi får en ny skapelseberättelse, dock är inte allt ”mycket gott” längre (1 Mos 1:31). I Guds nya livshus ska människorna akta sig för att utgjuta blod. *Regnbågen* är en kristen symbol: Gud vill alltid hellre vara nådig än rättvis.

Evangelium: **Mark 8:27-33** (*Du är Kristus. Människosonen måste lida mycket*)

Petrus erkänner Jesus som den Messias folket har väntat på – en stor ledare och kung, som ska leda Guds folk genom de sista tidernas prövningar till det lyckorike man hade längtat efter i århundraden. Detta är vändpunkten i Markus evangelium. Jesus har väntat på att lärjungarna skulle tro detta om honom. Nu slutar han tala i gåtfulla liknelser. Han säger rakt ut vad hans mission är: att dödas och uppstå. En sådan Messias kan lärjungarna omöjligt acceptera, precis som judendomen än i dag. Messias ska leverera Davids rikes återkomst i bokstavlig mening – basta! Jesus ska sätta sig på Pilatus stol, på Kajafas stol, på Herodes stol! Men Gud vill inte det. Den jordiska messiasföreställningen är för liten, ja blir en satanisk frestelse. Att avvisa korset och uppståndelsen – Guds nya frälsningsverktyg – blir den farligaste villfarelsen Petrus kan hamna i. Jesu mycket hårda tilltal – ”Satan” i v. 33 – pressar Petrus till det yttersta. Jesu bestämmelse är så svår att ta till sig att han måste upprepa orden om kors och uppståndelse två gånger till (Mark 9:30-32 och 10:32-34), till synes utan framgång. Lärjungarna tänker nog att Jesus fortfarande talar i liknelser – ”Jesus vill säga att han såsom Messias är osårbar, han kommer att överleva ett attentat iscensatt av Stora rådet” – ”nej, jag tror han talar om demonerna...”

Jag är Gud och inte människa... Jag kommer inte med skräck. (Hos 11:9)

FREDAGEN I 6 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **1 Mos 11:1-9** (*Låt oss stiga ner och förbistra deras tungomål*)

Barn som hör det här skrattar – med rätta. Författaren gör sig lustig över Babylon, där det judiska folket på 500-talet f.Kr. levde i tvångsexil. Där fanns ett högt tempeltorn (zikkurat) och ett *babbel* av oförståeliga språk i gatorna. När stadens makt bröts kunde judarna återvända hem. Motbilden till språkförvirringen i v. 7 är *pingstundret* i Apg kap. 2.

Evangelium: **Mark 8:34 – 9:1** (*Den som mister sitt liv för min och evangeliets skull, han skall rädda det*)

Så här kan bara den Herre tala som vet att segern blir hans. De som kämpar troget med honom och liksom han får höra sin dödsdom avkunnas och får korsets tunga tvärbalk lagd över axlarna, dem ska han belöna när han återkommer i triumf som domare över döda och levande. I detta krig är det oviktigt vem som vinner politisk makt – alla ska ställas inför Människosonens dom (kanske tänker Jesus i v. 36 på *Alexander den store* som dog ung, år 323, på höjden av sin makt). Nej, vinnare blir den som nu förnekar sig själv (v. 34) –

d.v.s. säger nej till egna önsknings - och bär sitt kors direkt i Mästarens blodiga spår. Sann efterföljelse är ett enda stort NEJ till det *trolösa* (v. 38, ordagrant: *äktenskapsbrytande*) samhället. De trogna i v. 1 (kontrasten till detta samhälle) ska få se Gudsriket redan innan de dör, sägs det. Därmed menas kanske riket så som det uppenbaras i Jesu död och uppståndelse, eller pingstundret (Apg kap. 2), eller den försmak av himmelen som direkt efter detta tal ges åt tre apostlar vid förklaringsundret på berget (evangeliet i morgon).

Förslag till fredagsoffer: ägna en stund i förbön för alla som missionerar i motvind.

LÖRDAGEN I 6 VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **Hebr 11:1-7** (*I tro förstår vi att världen har formats genom ett ord från Gud*)

Denna läsning från Hebreerbrevet skjuts in här i dag efter allt vi läst ur Första Moseboken. Den summerar några poänger från urtiden. V. 1 ger oss en underbar (och universell) definition av tro: tron är grunden för det vi hoppas på, den ger oss visshet om det vi inte kan se. En fast grund, ingen illusion, en visshet om det som annars är ovetbart. En sky av vittnen (Heb 12:1) betygar att tron bevisligen är hållbar.

Evangelium: **Mark 9:2-13** (*Han förvandlades inför dem*)

Bakom den här berättelsen anar vi en stor inre, andlig vändpunkt för apostlarna, i synnerhet för Petrus. Jesu identitet och betydelse blev strålande klar, allt Jesus sagt och gjort blev som en uppslagen bok där Gamla testamentet förklarades, "lagen och profeterna" (här: Mose och Elia). Lärjungarna hör nu samma röst tala till dem som Jesus hörde tala till sig själv vid dopet i Jordan (Mark 1:11): *Detta är min älskade son. Lyssna till honom* (v. 7). Tanken går till 1 Mos 22:2; 5 Mos 18:15; Ps 2:7; Jes 42:1 och Petrus egna minnen i 2 Pet 1:16-18. Petrus blir utom sig av lycka och vill fasthålla stundens hänförelse (bygga "hyddor", v.5). Men härligheten får vänta. Visionen är borta och kvar är bara Jesus som de känner honom (v.8). De ska hålla tyst med vad de sett och hört (om folket fick för sig att Messias var bekräftad av Gud skulle ett väpnat uppror mot romarna omedelbart bryta ut). Jesu väg går ödmjukt nedför berget igen, ner till vardagen, på väg till korset. Och vi hänvisas till trons väg, inte till skådandets. Vi får inte bli beroende av korta ögonblick av visshet och värme, vi ska nöja oss med trons objektivitet, lita på att Guds ord och löfte gäller, också när vi inget känner. Som Carl Olof Rosenius (1816-1868) skriver i sin psalm:

*Vandra i trone, se honom icke,
detta är regeln, det bliver därvid.
Korta minuter känslan åtnjuter
vi i sanning dock äga all tid.*

Men varför har inte Elia återkommit och banat väg för Messias, som Malaki profeterade (Mal 4:5-6 – i vissa biblar = 3:23-24)? Jesus svarar (v. 12-13): Vid Jesu första ankomst (den nuvarande, i ringhet, till lidandet) måste Elia inte komma själv. Han har dock kommit *i ande och kraft* genom Johannes döparen. Inför Jesu andra ankomst (den kommande, i härlighet, till domen) ska Elia återkomma, som Malaki sade.

Herre, till vem skulle vi gå? ... Vi tror och vi förstår att du är Guds helige. (Joh 6:68)